

โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจากลักษณะนามของคำนาม
เรียกเครื่องมือใช้ในครัวเรือน

นางสาวจิราภัสร์ ลิ้มปรีชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-577-735-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017732

119282652

**WORLDVIEWS OF THE SIX HILLTRIBES IN THAILAND AS REFLECTED
IN NOUN CLASSIFIERS FOR HOUSEHOLD ITEMS**

Miss Chirapasr Limpichati

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-577-735-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจาก

ลักษณะนามของคำนามเรียกเครื่องใช้ในครัวเรือน

โดย

นางสาวจิราภัสร์ ลิ้มปชาติ

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี วงศ์วิภาณนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ดร.ถาวร วัชรราช
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

ดร.เพ็ญศรี วงศ์วิภาณนท์
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี วงศ์วิภาณนท์)

ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิราภัสร์ ลิมปิชาติ : โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจากลักษณนาม
ของคำนาม เรียกเครื่องใช้ในครัวเรือน (WORLDVIEWS OF THE SIX HILLTRIBES IN
THAILAND AS REFLECTED IN NOUN CLASSIFIERS FOR HOUSEHOLD ITEMS)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์, 146 หน้า. ISBN.974-577-735-8

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาคำลักษณนามของภาษาชาวเขาในประเทศไทย ในลักษณะ
การศึกษาข้ามภาษา โดยมุ่งศึกษาโลกทัศน์ที่สะท้อนจากการใช้ลักษณนามของผู้พูดภาษาชาวเขา 6 เผ่า
หลัก คือ ม้งดำ เมี่ยน-เย้า ล่าหุซึ กะเหรี่ยงสะกอ ลีซุ และ อาข่า และกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์
เฉพาะคำลักษณนามของคำนาม เรียกสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์เจ้าของภาษาในจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ภาษาชาวเขาทุกภาษามีการแบ่งประเภทของลักษณนามออกเป็น 3
ประเภทคือ คำลักษณนามกลาง คำลักษณนามสำหรับกลุ่มนาม และคำลักษณนามซ้ำรูปคำนาม เมื่อ
พิจารณาจากจำนวนของคำลักษณนามที่เกิดคู่กับคำนามได้เพียงเฉพาะกลุ่มแล้ว พบว่ามีความแตกต่างกัน
จากจำนวนมากที่สุด 33 คำ ไปสู่จำนวนน้อยที่สุดคือ 6 คำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การมองโลกของ
ผู้พูดภาษาแต่ละภาษามีความซับซ้อนไม่เท่ากัน

จากการวิจัยพบด้วยว่า อรรถลักษณะที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการจับกลุ่มคำนามที่ใช้คำลักษณนาม
เดียวกันในแต่ละภาษานั้น มีความคล้ายคลึงกันในหลายภาษา ซึ่งอาจแสดงให้เห็นการจับกลุ่มกันของภาษา
เหล่านี้ตามโลกทัศน์ของแต่ละภาษาได้ อรรถลักษณะเหล่านั้นคือ 1) สัตว์ 2) วัตถุประสงคในการ
ใช้งาน 3) ลักษณะเฉพาะ สำหรับคำลักษณนามบอกกลุ่มของเครื่องใช้ในครัวเรือนก็เช่นกัน เกือบ
ทุกภาษามีการจับกลุ่มคำนามตามอรรถลักษณะ 3 ประการ คือ 1) การเป็นคู่ 2) การรวมเป็นกอง
3) การรวมเป็นชุด

ภาควิชา .....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต ..... สิริภัสร์ ลิมปิชาติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทยในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

CHIRAPASR LIMPICHATI : WORLDVIEWS OF THE SIX HILLTRIBES IN THAILAND AS REFLECTED IN NOUN CLASSIFIERS FOR HOUSEHOLD ITEMS.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PEANSIRI VONGVIPANONDY, Ph.D.
146 pp. ISBN 974-577-735-8.

The study aims at a cross-language study of classifiers in languages of six main hilltribes in Thailand, with emphasis on worldview as reflected in the use of classifiers. The study covers Blue Meo, Mian-Yao, Lahu Shi, Skaw Karen, Lisu and Akha and deals with only classifiers for nouns of household items. Data were collected through interviews with native speakers of these languages in the province of Chiangrai.

It is discovered that all languages have 3 types of classifiers: general classifiers, classifiers co-occurring with sets of nouns and classifiers which simply repeat the nouns. The number of classifiers varies among languages from 33 to 6. General classifiers and classifiers for specific nouns reflect varying degrees of complexity in perception of household items.

It is also found that many of the features which explain the selectional restrictions between nouns and classifiers are shared by many languages, which can point to possible grouping of these languages on the basis of worldviews. These are features about physical shape, functional purposes and certain specific characteristics. This is also true for classifiers signifying groups of items. All languages have classifiers signifying pairing, piling and grouping into a set.

ภาควิชา ..... ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ..... ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต สิริมาภรณ์ สิริมาภรณ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา เป็ณศิริ วงศ์วิภา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูงของ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วิงศ์วิภาณนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และอาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณจุฬพงศ์ และคุณปิยะวดี ชิงสวัสดิ์ ที่ให้คำปรึกษา และให้การดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดการออกเก็บข้อมูลภาคสนามทั้ง 2 ครั้ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดาและมารดา ที่เป็นผู้อุปการะค่าใช้จ่าย และ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวิรัตน์ วาริชกุลจงเจริญ ที่ได้ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางด้านกำลังกายและกำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
1.7.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับคำลักษณนาม.....	5
1.7.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะ.....	12
1.7.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับโลกทัศน์.....	17
1.7.4 วรรณกรรมเกี่ยวกับชาวเขาทั้ง 6 เผ่า.....	18
บทที่ 2 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาชาวเขา.....	24
2.1 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษากะเหรี่ยงสะกอ.....	26
2.2 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาเมี่ยน-เฮ้า.....	33
2.3 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาล่าหู่.....	40
2.4 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาม้งดำ.....	47
2.5 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาอาข่า.....	52
2.6 คำลักษณนามเดี่ยวและโลกทัศน์ในภาษาลีซู.....	57

	หน้า
บทที่ 3 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาชาวเขา.....	61
3.1 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาม้งดำ.....	62
3.2 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาเมี่ยน-เฮ้า.....	64
3.3 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาล่าหู่.....	67
3.4 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาลีซู.....	70
3.5 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษาอาข่า.....	72
3.6 คำลักษณนามกลุ่มและโลกทัศน์ในภาษากะเหรี่ยงสะกอ.....	74
บทที่ 4 การเปรียบเทียบลักษณนามและโลกทัศน์ในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา... 76	76
4.1 การเปรียบเทียบลักษณนามเดี่ยวในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	76
4.2 โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นจากคำลักษณนามเดี่ยว.....	81
4.3 การเปรียบเทียบลักษณนามกลุ่มในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	82
4.4 โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นจากคำลักษณนามกลุ่ม.....	83
4.5 สรุปการเปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา....	83
4.5.1 โลกทัศน์ในการจำแนกโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน ของผู้พูดภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	84
4.5.2 โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ในการมองโลกของผู้พูดภาษาชาวเขา.....	87
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	90
5.1 สรุป.....	90
5.1.1 การใช้คำลักษณนามเรียกเครื่องใช้ในครัวเรือน ในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	90
5.1.2 โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นจากการใช้คำลักษณนามเรียกสิ่งของ เครื่องใช้ในครัวเรือนในภาษาชาวเขา.....	91
5.2 อภิปรายผล.....	92
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	93

	หน้า
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก ก.	99
ภาคผนวก ข.	111
ภาคผนวก ค.	123
ประวัติผู้เขียน.....	135

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนคำลักษณนามในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	24
ตารางที่ 2 คำลักษณนามเดี่ยวในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	25
ตารางที่ 3 คำลักษณนามกลุ่มในภาษาชาวเขาแต่ละภาษา.....	61
ตารางที่ 4 การจำแนกการจับกลุ่มคำนามตามลักษณนามที่ใช้ โดยดูจากลักษณะ ที่กำหนดด้วยรูปร่างของวัตถุ.....	78
ตารางที่ 5 การจำแนกการจับกลุ่มคำนามจากเงื่อนไขเรื่องวัตถุประสงค์ ในการใช้คำนาม.....	79
ตารางที่ 6 การจำแนกการจับกลุ่มคำนามจากเงื่อนไขเรื่องลักษณะเฉพาะ ของคำนาม.....	81
ตารางที่ 7 การจำแนกการจับกลุ่มคำนามตามคำลักษณนาม(กลุ่ม)ที่ใช้.....	83
ตารางที่ 8 การจำแนกการเกิดร่วมของคำนามตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในภาษาชาวเขาทั้ง 6 ภาษา.....	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอ.....	29
ภาพที่ 2 : แผนภูมิการจำแนกโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูดภาษา กะเหรี่ยงสะกอ.....	33
ภาพที่ 3 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของสิ่งของผู้พูดภาษาเมียน-เข้า.....	36
ภาพที่ 4 : แผนภูมิแสดงการจำแนกโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน ของผู้พูดภาษาเมียน-เข้า.....	40
ภาพที่ 5 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาล่าหู่.....	43
ภาพที่ 6 : แผนภูมิการจำแนกโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูดภาษา ล่าหู่.....	46
ภาพที่ 7 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาม้งคำ.....	49
ภาพที่ 8 : แผนภูมิแสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูด ภาษาม้งคำ.....	52
ภาพที่ 9 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูด ภาษาอาข่า.....	54
ภาพที่ 10 : แผนภูมิแสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูด ภาษาอาข่า.....	57
ภาพที่ 11 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาลีซู่.....	58
ภาพที่ 12 : แผนภูมิแสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนของผู้พูด ภาษาลีซู่.....	60
ภาพที่ 13 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาม้งคำ.....	63
ภาพที่ 14 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาเมียน-เข้า.....	66
ภาพที่ 15 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาล่าหู่.....	68
ภาพที่ 16 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของผู้พูดภาษาลีซู่.....	71
ภาพที่ 17 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนกลุ่ม ในภาษาอาข่า.....	73
ภาพที่ 18 : แผนภูมิต้นไม้แสดงการมองโลกของสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน (กลุ่ม) ของผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอ.....	74